

NATUUREDUCTIE

Over paddenstoelen, slijm en heksen

'Als paddenstoelen uit de grond schieten!' Binnenkort wordt dit spreekwoord weer in de verf gezet. De herfst is het seizoen bij uitstek om op zoek te gaan naar die vreemde wezens.

Het woord 'paddenstoel' verwijst naar een associatie tussen padden en paddenstoelen. Een dergelijk verband vindt men ook terug in andere talen (vb. het Engels woord 'toadstool'). De oorsprong vindt men terug in heel wat sprookjes en legendes: men had een grote afkeer voor zowel padden als paddenstoelen omdat die gebruikt werden door heksen.

Een andere visie verantwoordt die afkeer doordat beide echt slijmerig zijn. Deze slijmerigheid vormde bovendien de basis voor het Engelse woord 'mushroom', dat ook paddenstoel betekent. Dit woord is dan weer afgeleid van het Griekse woord 'Mukos', dat in het Latijn verbasterd werd tot mucus (= slijm). Vandaar het afgeleide wetenschappelijke woord 'mycologie': studie van de zwammen.

Wanneer je voorzichtig een paddenstoel plukt, of de schors van een takje verwijdert waarop zwammen groeien zie je vaak een netwerk van fijne draadjes (afb. 1). Deze massa uiterst fijne draadjes vormen het lichaam van één zwam. Bij bepaalde zwammen, zoals de breedplaatstreephoed (afb. 2) zijn de draadjes tot strengen samengepakt en lijken ze op wortels. Dit is de reden waarom natuuronderzoekers de paddenstoelen heel lang als planten beschouwd hebben.

(afb.1)

(afb.2)

Bij planten vormt het wortelstelsel echter het ondergrondse orgaan dat dient voor de voedselopname en de verankering in de bodem. Bovengronds bevindt zich de stengel die de bladeren, de vruchten en de zaden draagt.

Bij zwammen daarentegen vertegenwoordigt het 'wortelstelsel' het eigenlijke organisme, terwijl het bovengrondse deel, de paddenstoel, een sporenproducerend orgaan is, vergelijkbaar met de bloem en de vruchten bij zaadplanten. Het ondergrondse geheel wordt zwamvlok of mycelium genoemd. Het woord mycelium is afgeleid van het Griekse woord 'myketos', wat zwam betekent. De zwamvlok is opgebouwd uit microscopisch kleine draadjes, de zwamdraden.

Koen